

Peter Fredriksson Skolverket

PRESSMEDDELANDE 2018-06-05

Så kan skolans tre ödesfrågor hanteras

Lärarbristen, skolsegregationen och den lokala styrningen av skolan är tre områden som måste prioriteras för att skolan ska förbättras. Under våren har därför Skolverket kartlagt kommuners och fristående skolors arbete inom de tre områdena. Syftet är att hitta konkreta åtgärder som kan stärka kvaliteten i skolan. Nu presenteras resultaten.

– Vår kartläggning visar på en rad åtgärder som kan genomföras för att förbättra skolan redan idag. Alla vi som arbetar med skolan har ett ansvar att agera här och nu. Sveriges elever kan inte vänta, säger Skolverkets generaldirektör Peter Fredriksson.

Tre prioriterade områden

•**Lärförsörjningen.** Alla elever har rätt till undervisning av behöriga lärare men idag är nästan *var tredje lärare obehörig*. Bristen förväntas dessutom öka till cirka *80 000 lärare och förskollärare 2031*. Bristen riskerar att särskilt drabba elever i skolor i utsatta områden.

•**Skolsegregationen.** Skolan borde vara en plats där elever med olika bakgrunder och förutsättningar möts men *segregationen i skolan har ökat*. Skolsegregationen riskerar att leda till att vissa skolor får stora svårigheter att kompensera för elevers olika behov och förutsättningar.

•**Den lokala styrningen av skolan.** När styrningen fungerar finns en samsyn om mål och strategier hos politiker, styrelse, skolchefer, rektorer och lärare. Men *styrningen av skolan kännetecknas inte sällan av bristande tillit och dialog, otydliga krav och förväntningar och svag återkoppling på det löpande arbetet*. – Bilden av skolan är tudelad. Samtidigt som resultaten i PISA och andra undersökningar förbättras är många elever obehöriga till gymnasieskolan. Vissa skolor fungerar bra och andra inte. *För att förbättra måste skolsverige samlas kring lösningar inom de tre problemområdena*. Det har varit vårt uttalade fokus i kartläggningen, säger Peter Fredriksson.

Tio punkter för en bättre skola

Kartläggningen bygger på intervjuer med de som har ansvaret för skolan, skolhuvudmännen, det vill säga kommuner och ansvariga för fristående skolor. Totalt har vi intervjuat skolchefer och rektorer hos 49 skolhuvudmän. Resultaten kan sammanfattas i tio punkter.

1. Ett av de tydligaste resultaten är att satsningar på **arbetsmiljön är viktig för att attrahera och behålla lärare**. Att avlasta lärare så att de kan fokusera på att planera, genomföra och följa upp undervisningen framstår som den viktigaste faktorn. Detta kan exempelvis göras genom satsningar på att anställa stödpersonal och ha effektiva administrativa system.

2. Särskilda lokala lönesatsningar, att erbjuda anställda lärare lön under utbildning och att underlätta att kombinera utbildning och arbete är framgångsfaktorer. Det är även regional samverkan med högskolor och universitet om kompetensutveckling. Att rekrytera lärarstudenter redan under utbildningen genom att erbjuda förmånliga ekonomiska villkor och ha en väl fungerande introduktion för nyanställda är också framgångsfaktorer.

3. För att åtgärderna mot lärarbristen ska fungera kan inte varje enskild rektor lämnas ensam i arbetet. Det krävs att skolhuvudmannen har funktioner på central nivå som håller ihop och driver arbetet systematiskt och långsiktigt.

4. Elevkullarna i grundskolan växer framöver. Det skapar behov av ny- och ombyggnation som erbjuder en möjlighet att bygga bort en del av skolsegregationen. Till exempel kan skolor förläggas så att elever med olika bakgrund möts.

5. Samarbete mellan kommuner och fristående skolor istället för konkurrenstänkande kan bidra till mer blandade elevgrupper. Det lyfts fram av såväl kommuner som ansvariga för fristående skolor.

6. Ett aktivt arbete med trygghet och studiero är viktigt. Det kan även förbättra en skolas anseende, vilket kan bidra till mer blandade elevgrupper. Att ge en skola en särskild profil, exempelvis idrott, musik eller språk, beskrivs av vissa som ett sätt att attrahera elever med olika bakgrund.

7. Kompensatorisk resursfördelning är ett viktigt verktyg för att dämpa segregationens effekter. Det handlar om pengar, men också om personal. Särskilda satsningar på att få erfarna lärare till skolor med större utmaningar, exempelvis karriärtjänster, är viktigt. Det kan också handla om satsningar på läxhjälp, förlängd tid i grundskolan, bättre information och samarbete med hemmet.

8. Kommuner och ansvariga för fristående skolor behöver fokusera på skolans resultat och ha en stödapparat som ger goda förutsättningar på alla nivåer i organisationen. Satsningar på att renodla rektorernas och lärarnas uppdrag är viktigt. Likaså ett utvecklat systematiskt kvalitetsarbete med bra system för att göra analyser och åtgärder.

9. En viktig framgångsfaktor är när de kommunala skolpolitikerna eller den fristående skolans styrelse är kunnig och beslutar om strategiska mål snarare än kortsiktiga och operativa mål. Att skolcheferna ger de lokala skolpolitikerna kunskap är viktigt.

10. Ett klargörande av roller och ansvar i på olika nivåer är en framgångsfaktor för att få en fungerande styrning. En framgångsfaktor är också att utarbeta och förankra en gemensam modell för det systematiska kvalitetsarbetet. Det bygger på att var och en på sin nivå, utifrån en gemensam målsättning och strategi, bidrar till att stödja en utveckling som förbättrar förutsättningarna för eleverna att nå målen.

STRÄNGNÄS KOMMUN

– **Varje enskild kommun eller friskoleföretag behöver nu göra en egen analys av vilka åtgärder just de behöver vidta.** Vi bidrar med stöd i det arbetet och mer kommer som ett resultat av den kunskap vi fått genom kartläggningen, säger Peter Fredriksson.

Kontaktuppgifter

För frågor till Peter Fredriksson kontakta Skolverkets presstjänst 08-527 333 00